

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Електричні та електронні апарати»

(назва кафедри, яка відповідає за дисципліну)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**Оптимізація інженерних та проектних рішень електричних та електронних апаратів**

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 141 –Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) **Електричні та електронні апарати**

(назва спеціалізації)

інститут, факультет: **фізико-технічний, електротехнічний**

(назва інституту, факультету)

мова навчання: **українська**

Робоча програма навчальної дисципліни: «Оптимізація інженерних та проектних рішень електричних та електронних апаратів» для студентів спеціальності 141 –Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, освітня програма (спеціалізація) Електричні та електронні апарати

„_20__” _08_, 2018 року- _11_ с.

Розробники: Коцур Михайло Ігорович, доцент кафедри ЕЕА, к.т.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Електричні та електронні апарати»

Протокол від “_21__” серпня _2018 року № _1_

Завідувач кафедри електричні та електронні апарати

_____ (П.Д. Андрієнко)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“_____” _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною комісією Електротехнічного факультету

Протокол від. “_23__” _____ серпня _20__ року № _1_

“_23__” _____ серпня _____ 2018 року Голова _____ (М.Л. Антонов)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми*

_____
_____

“_____” _____ 20__ року Керівник групи _____
(_____) (підпис) (прізвище та ініціали)

*Якщо дисципліна викладається невипусковою кафедрою

©ЗНТУ, 2018 рік

© Коцур М.І. 2018 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 14 – Електрична інженерія (шифр і назва)	обов'язкова (вибіркова) за вибором ЗНТУ	
Модулів – 2	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація) 141 –Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (Електричні та електронні апарати) (код і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання ____ - ____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		10-й	10-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 10		28 год.	8 год.
		Інші	
		4	-
		Лабораторні	
		28 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		120 год.	166 год.
		Індивідуальні завдання:	
	Вид контролю: екзамен		
	Освітній ступінь: магістр		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 60/120

для заочної форми навчання – 14/166

1. Мета навчальної дисципліни

Мета. Метою вивчення дисципліни є вивчення ефективних і надійних прикладних методів оптимізації, а також моделей і методів прийняття рішень, розуміння їх особливостей і зумовлених ними можливостей для створення і використання комп'ютерних систем підтримки прийняття проектних та інших рішень електричних і електронних апаратів.

Завдання. Формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок у майбутніх фахівців з електроенергетики, електротехніки та електромеханіки відповідно до поставленої мети.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

загальні компетентності:

- здатність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановці мети і вибору шляхів її досягнення;

- здатність здійснювати пошук, аналізувати і критично оцінювати інформацію з різних джерел;

- здатність здійснювати постановку системних задач досліджень з використанням технології структурного передбачення і методології інноваційного синтезу для довільних класів електромеханічних об'єктів.

фахові компетентності:

- здатність визначати методику пошуку технічного рішення і з використанням оптимізаційних методів, розуміти та уміло використовувати математичні та числові методи;

- здатність застосування методів, моделей або систем підтримки прийняття рішень для машинної генерації як оптимальних, так і прийнятних рішень;

- готовність застосовувати алгоритмічну і програмну реалізацію методів оптимізації та їх застосування в системах підтримки прийняття рішень;

- здатність розробляти фізичні, математичні та інформаційні моделі досліджуваних електричних і електронних апаратів, фізичних процесів і явищ у професійній сфері, розробляти методики та організовувати проведення експериментів з аналізом результатів;

- здатність використовувати сучасні програмні продукти для розв'язання задач оптимального розрахунку електричних і електронних апаратів;

Очікувані програмні результати навчання: студент має на практично прийнятному рівні вирішувати завдання прийняття оптимальних інженерних та проектних рішень електричних і електронних апаратів, знати сучасні інструментальні (програмні) засоби їх реалізації.

Пререквізити: "Основи теорії електричних апаратів", Дослідження та випробування електричних та електронних апаратів", "Електричні апарати керування", "Моделювання електромеханічних систем", "Основи силової електроніки"

Кореквізити: "Науково - дослідний курсовий проект", "Теорія планування експерименту електромеханічних пристроїв та систем".

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Елементи теорії та методологічні основи оптимізації. Методи оптимізації функції однієї змінної.

Тема 1. Постанова та умови задач оптимізації. Застосування методів оптимізації в інженерних задачах. Структура оптимізаційних задач.

Тема 2. Властивості функції однієї змінної. Критерії оптимальності. Локальний та глобальний оптимум.

Тема 3. Методи виключення інтервалів. Критерії оптимальності. Локальний та глобальний оптимум.

Тема 4. Методи глобального пошуку. Метод Фібоначчі. Метод "Золотого перетину" Поліноміальна апроксимація, квадратична, кубічна інтерполяція. Методи крапкового оцінювання.

Змістовий модуль 2. Методи оптимізації функції декількох змінних.

Тема 5. Методи прямого пошуку (*метод Нелдера-Мида, метод Хука-Дживса, метод пошуку по симплексу, метод сполучених напрямків Пауелла*).

Тема 6. Градієнтні методи (*методи Коші, Ньютона, Марквардта, метод сполучених градієнтів. Узагальнений градієнтний алгоритм.*)

Тема 7. Чисельна апроксимація.

Змістовий модуль 3. Методи умовної оптимізації

Тема 8. Оптимізація при наявності обмежень. Методи рішення задач лінійного програмування (*симплекс-методи, метод параметричного програмування.*)

Тема 9. Методи рішення задач не лінійного та стохастичного програмування (*загальний метод штрафних функцій, методи проєкцій градієнта, метод центрів, методи з використанням функцій Лагранжа та інші*).

Змістовий модуль 4. Оптимізація електромагнітних параметрів в електричних та електронних апаратів

Тема 10. Задачі оптимізації електромагнітних параметрів в електричних та електронних апаратів

(*Система регулювання складним об'єктом. Ідентифікація нелінійних електромагнітних параметрів. Оптимальне проектування електромеханічних систем. Приклади рішення оптимізації електромагнітних параметрів електричних та електронних апаратів.*)

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Елементи теорії та методологічні основи оптимізації. Методи оптимізації функції однієї змінної.												
Тема 1. Постанова та умови задач оптимізації. Застосування методів оптимізації в інженерних задачах. Структура оптимізаційних задач.	2	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Властивості функції однієї змінної. Критерії оптимальності. Локальний та глобальний оптимум.	2	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Тема 3. Методи виключення інтервалів. Критерії оптимальності. Локальний та глобальний оптимум.	2	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Тема 4. Методи глобального пошуку. Метод Фібоначчі. Метод "Золотого перетину". Поліноміальна апроксимація, квадратична, кубічна інтерполяція. Методи крапкового оцінювання.	38	4	-	-	-	26	38	2	-	6	-	30
Разом за змістовим модулем 1	44	10	-	8	-	26	44	8	-	6	-	30

Змістовий модуль 2. Методи оптимізації функції декількох змінних.												
Тема 5. Методи прямого пошуку	4	2	-	12	-	-	4	-	-	-	-	4
Тема 6. Градієнтні методи	12	2	-		-	-	12	-	-	-	-	12
Тема 7. Чисельна апроксимація.	20	-	-	-	20	20	-	-	-	-	20	
Разом за змістовим модулем 2	36	4	-	12	-	20	36	-	-	-	-	36
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Методи умовної оптимізації.												
Тема 8. Оптимізація при наявності обмежень. Методи рішення задач лінійного програмування	22	2	-	-	-	20	22	-	-	-	-	22
Тема 9. Методи рішення задач не лінійного та стохастичного програмування	24	4	-	-	-	20	24	-	-	-	-	24
Разом за змістовим модулем 3	46	6	-	-	-	40	46	-	-	-	-	46
Змістовий модуль 4. Задачі оптимізації електромагнітних параметрів в електричних та електронних апаратах												
Тема 10. Задачі оптимізації електромагнітних параметрів в електричних та електронних апаратах	54	8	-	8	4	34	54	-	-	-	-	54
Разом за змістовим модулем 4	54	8	-	8	4	34	54	-	-	-	-	54
Усього годин	180	28	-	28	4	120	180	8	-	6	-	166

4. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

5. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення методів мінімізації функції однієї змінної	8
2	Вивчення методів мінімізації функції декількох змінних	12
3	Створення цільової функції дослідження резонансних явищ в електромагнітних колах	4
4	Оптимізація параметрів електромагнітного кола	4
	Разом	28

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Методи глобального пошуку. Метод Фібоначчі. Метод "Золотого перетину". Поліноміальна апроксимація, квадратична, кубічна інтерполяція. Методи крапкового оцінювання.	26
	Чисельна апроксимація	20
1	Оптимізація при наявності обмежень. Методи рішення задач лінійного програмування	20
2	Методи рішення задач не лінійного та стохастичного програмування	20
3	Задачі оптимізації електромагнітних параметрів в електричних та електронних апаратів	34
	Разом	120

9. Індивідуальні завдання

Підготовка рефератів з самостійної роботи для студентів денної форми навчання та контрольної роботи для заочної форми навчання.

10. Методи навчання

Робочою програмою передбачені такі форми організації навчального процесу як лекції, лабораторні роботи, самостійна робота студентів, консультації та контрольні заходи.

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання: аналітичний, синтетичний, індуктивний, дедуктивний, методи самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Програма, методичні вказівки та контрольні завдання до самостійної роботи з дисципліни з дисципліни “Оптимізація інженерних та проектних рішень електричних і електронних апаратів” для студентів спеціальності 141 “Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка” заочної форми навчання / Укл.: М. І. Коцур, Ю.С Безверхня. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. 20 с.

2. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни “Оптимізація інженерних та проектних рішень електричних і електронних апаратів” для студентів спеціальності 141 “Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка” денної та заочної форм навчання / Укл.: М. І. Коцур, П. Д. Андрієнко, Ю.С. Безверхня. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018, 38 с.

15. Рекомендована література

Базова

1. Реклейтис Г. Оптимизация в технике [Текст] / Реклейтис Г., Рейвиндран А., Рэгедел К., М: Мир, 1986. – 351с. (рос. мовою).

2. Черногудский И.Г. Методы оптимизации в теории управления [Текст] / И.Г. Черногудский, - СПб.: Питер, 2004. – 256с. (рос. мовою).

3. Бейко И.В. Методы и алгоритмы решения задач оптимизации [Текст] / И.В. Бейко, Б.Н. Бублик, П.Н. Зинько – К.: Вища школа. Головное изд-во, 1983 – 512с.

4. Сухарев А.Г. Курс методов оптимизации [Текст] / А.Г. Сухарев, А.В. Тимохов, В.В. Федоров, М.: ФИЗМАТЛИТ, 2005. – 368с.

5. Банди Б. Методы оптимизации [Текст] / Б. Банди. – М.: Радио и связь, 1988-128с.

Допоміжна

6. Акулич И.Л. Математическое программирование в примерах и задачах [Текст] / И.Л. Акулич. М.: Высш. шк., 1986. – 319с. (рос. мовою).
7. Понтелеев А.В. Методы оптимизации в примерах и задачах [Текст] / А.В. Понтелеев, Т.А. Летова: М.: Высш. шк., 2005. – 544с. (рос. мовою).
8. Руденко В.С. Преобразовательная техника [Текст] / В .С. Руденко, В.И. Сенько, И.М. Чиженко. – Киев: Вища школа, 1983. – 431с. (рос. мовою).
9. Шавьолкін О.О. Перетворювальна техніка: навчальний посібник / О.О. Шавьолкін, О.М.Наливайко. – Краматорськ: ДДМА, 2008. - 326с.
10. Кетлов Ю.Л. Matlab. Программирование, численные методы. [Текст] / Ю.Л. Кетлов, А.Ю. Кетлов, М.М. Шульц, Спб.: БХВ-Петербург, 2005. – 752с. (рос. мовою)

16. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ЗНТУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eir.zntu.edu.ua>.

Коцур М.І. , 2018 рік